

РЕПУБЛИКА СРПСКА ГРАД ЗВОРНИК ГРАДОНАЧЕЛНИК

Светоз Саве 124 75400 Зворник, Тел: 056/232-200, Факс: 056/232-221, www.gradzvornik.org, e-mail: gradonacelnik@gradzvornik.org

Број: 02-022-80/23
Датум: 06.06.2023. године

На основу чланова 59. и 82. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник Републике Српске“, број 97/16, 36/19, 61/21), члана 26. став 5. Закона о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској („Службени гласник Републике Српске“, број 63/21) и члана 41. и 51. Статута града Зворник – пречишћени текст („Службени гласник града Зворник“, број 5/17) Градоначелник Зворника доноси:

О Д Л У К У о усвајању Акционог плана образовања и запошљавања града Зворник за период 2023-2025. године

I

Усваја се Акциони план образовања и запошљавања града Зворник за период 2023.-2025. године (у даљем тексту Акциони план).

II

Акциони план представља смјерницу за дјеловање надлежних институција са циљем рјешавања проблема недовољне усклађености образовног система са потребама на локалном тржишту рада, подстицања запошљавања, те стварања додатне вриједности која ће допринијети унапређењу квалитета живота на подручју града Зворник.

III

Акциони план садржи опште и демографске податке о граду Зворник, анализу стања у области привреде, запошљавања и образовања, преглед циљева, те приједлог мјера и активности.

IV

Акциони план се заснива на Стратегији интегрисаног развоја града Зворник за период 2018.-2027. година, Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2016.-2020. година и Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2021.-2027. година, односно Акционом плану запошљавања у Републици Српској за 2022. годину и измјенама Акционог плана запошљавања у Републици Српској за 2022. годину.

V

За реализацију, праћење и извјештавање о реализацији Акционог плана задужује се Савјет за образовање и запошљавање града Зворник.

VI

Акциони план се налази у прилогу ове Одлуке и представља њен саставни дио.

VII

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења, а биће објављена у „Службеном гласнику града Зворник“.

Доставити:

1. Члановима Савјета;
2. Службени гласник града Зворник;
3. У спис

ГРАДОНАЧЕЛНИК

Бојан Ивановић

**АКЦИОНИ ПЛАН ОБРАЗОВАЊА И ЗАПОШЉАВАЊА ГРАДА ЗВОРНИК
ЗА ПЕРИОД 2023-2025. ГОДИНА**

Зворник, мај 2023. године

САДРЖАЈ

Страна

1. УВОД.....	2.
2. ОПШТИ ПОДАЦИ.....	2.
3. ДЕМОГРАФСKE КАРАКТЕРИСТИКЕ.....	3.
3.1. Старосна и полна структура становништва.....	3.
3.2. Просторни распоред становништва.....	3.
4. ПРИВРЕДА ГРАДА ЗВОРНИК.....	3.
4.1. Број привредних субјеката.....	3.
4.2. Спољнотрговинска размјена.....	6.
4.3. Потенцијали за развој привреде.....	6.
5. СТАЊЕ И ТОКОВИ НА ЛОКАЛНОМ ТРЖИШТУ РАДА.....	7.
5.1. Запосленост.....	7.
5.2. Незапосленост.....	8.
5.3. Категорије теже запошљивих лица.....	10.
5.4. Просјечна плата.....	10.
5.5. Анализа потреба привреде за радном снагом.....	11.
6. ОБРАЗОВАЊЕ.....	12.
6.1. Основно образовање.....	12.
6.2. Средње образовање.....	12.
6.3. Високо образовање.....	13.
6.4. Образовање одраслих.....	15.
7. ЦИЉЕВИ АКЦИОНОГ ПЛАНА И УСКЛАЂЕНОСТ СА ДОКУМЕНТИМА ВИШИХ НИВОА ВЛАСТИ.....	15.
8. ПРЕГЛЕД МЈЕРА И АКТИВНОСТИ.....	18.
9. ФИНАНСИРАЊЕ.....	22.
10. ПРАЋЕЊЕ И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ.....	22.

1. УВОД

Акциони план образовања и запошљавања града Зворник за период 2023.-2025. године (у даљем тексту: Акциони план) представља смјерницу за дјеловање надлежних институција с циљем рјешавања питања незапослености и проблема неусклађености образовног система са потребама на локалном тржишту рада.

У оквиру припреме Акционог плана врши се анализа стања на локалном тржишту рада и потреба привреде како би се утврдиле неусклађености и испланирале активности за њихово превазилажење у тачно одређеним роковима.

Акциони план је документ за чију је припрему задужен Савјет за образовање и запошљавање града Зворник (у даљем тексту: Савјет) који је основан Одлуком Градоначелника број 02-052-1-141/2021 од 25.06.2021. године. Савјет чине представници Градске управе Зворник, ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске - Филијала Зворник, образовних институција и привредних субјеката који послују на подручју Зворника.

На првој сједници Савјета је донешен Правилник о раду Савјета за образовање и запошљавање града Зворник по којем чланови Савјета имају обавезу да активно учествују у раду Савјета, међусобно размјењују информације и усклађено користе ресурсе организација које представљају те да се међусобно потпомажу ради континуираног и досљедног провођења задатака Савјета међу којима су провођење истраживања за потребе дефинисања краткорочне и дугорочне прогнозе кретања на тржишту рада и предлагање одговарајућих активних мјера запошљавања, односно припрема акционих планова запошљавања¹.

Поштујући своје обавезе и извршавајући своје задатке, сви чланови Савјета су активно учествовали у изради овог Акционог плана и то кроз доставу података, давање стручних мишљења и дефинисање корака који се требају предузети у наредном периоду. Техничке послове је урадио Одсјек за управљање развојем и међународну сарадњу Градске управе Зворник.

Текстуални дио Акционог плана садржи опште и демографске податке о граду те анализу стања у области привреде, запошљавања и образовања. У табеларном дијелу је дат приједлог активности и мјера.

Акциони план је базиран на:

1. Стратегији интегрисаног развоја града Зворник за период 2018.-2027. година²,
2. Стратегији запошљавања Републике Српске за период 2021.-2027. година и
3. Акционом плану запошљавања у Републици Српској за 2022. годину и измјенама Акционог плана запошљавања у Републици Српској за 2022. годину .

Већи дио мјера и активности предвиђених овим Акционом планом, био је укључен у претходне Акционе планове Града Зворника на основу Стратегије запошљавања Републике Српске за период 2016.-2020. године. Те мјере и активности су постале саставни дио редовних активности чланова Савјета у њиховим подручјима рада и као такве се преносе даље.

Реализација мјера и активности ће се финансирати средствима Градске управе Зворник, ЈУ Завода за запошљавање Републике Српске и из осталих извора.

2. ОПШТИ ПОДАЦИ

Град Зворник се налази у источном дијелу Републике Српске и лежи на источним обронцима Мајевице. Спада у ред развијених јединица локалне самоуправе Републике Српске.

Граничи се са општинама Братунац, Милићи, Власеница (на југу), Шековићи, Осмаци, Калесија (на западу), Лопаре, Угљевик и Бијељина (на сјеверу) и сматра се административним и привредним центром регије Бирач.

Везу са друмском и железничком мрежом сусједне Републике Србије остварује преко четири моста на ријеци Дрини³:

- Каракај – међународни гранични прелаз I категорије у друмском саобраћају;

¹ Одлука о оснивању Савјета за образовање и запошљавање града Зворника, члан 5.

² Верзија документа усклађена са измјенама регулаторног оквира о стратешком планирању и управљању развојем у Републици Српској.

³ Одлука о одређивању граничних прелаза у БиХ, Службени гласник БиХ број 39/12.

- Шепак – међународни гранични прелаз за путнички промет у друмском саобраћају;
- Зворник – међународни гранични прелаз за жељезнички саобраћај;
- Зворник Стари мост – међународни гранични прелаз.

С обзиром да се у Зворнику укрштају путеви који повезују највеће урбане центре у земљи и региону и да је готово подједнако удаљен од Сарајева, Београда и Новог Сада, његов геостратешки положај се може оцјенити као веома повољан.

Зворник је град са умјерено-континенталном климом и разноврсним природним богатствима као што су минералне сировине и водни ресурси, а има и богато културно-историјско наслеђе. Њиховим одрживим кориштењем би се значајно допринело привредном развоју града.

3. ДЕМОГРАФСКЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

3.1 Старосна и полна структура становништва

Према попису становништва који је спроведен 2013. године, на територији града Зворник живи 54.407 становника у 17.690 домаћинстава. Просјечан број чланова домаћинства износи 3,07 што је нешто мање од републичког (3,20) и државног просјека (3,26). Просјечна старост становништва града Зворник је 39,39 година.

На подручју Зворника је присутан тренд смањења броја рођених јер дио младих одлази и заснива или одводи већ засновану породицу ван подручја града Зворник. Ипак, дјеца до 14 година чине 16% (8.710) становника града Зворник. Истовремено млади узраста од 15 до 19 година чине 6% (3.264), а млади узраста од 20 до 29 година 13,37% (7.276) зворничког становништва. Највећи број њих стиче или је већ стекло високо образовање на универзитетима у Источном Сарајеву, Бањој Луци, Новом Саду и Београду. Често се одлучују да тамо и остану због лакшег проналаaska запослења тако да се локална заједница суочава са све већим проблемом смањења људског потенцијала. Становника старости између 30 и 65 година има највише, односно 50,21% (27.321). С обзиром да су они у радно најпродуктивнијем добу, мјере активне политике тржишта рада (преквалификација, доквалификација, самозапошљавање и сл.) требају бити усмјерене управо на њих.

Жене чине 51% становника града Зворник што имплицира да је њихово укључивање у друштвене токове од велике важности.

3.2 Просторни распоред становништва

У градском језгру живи 11.082 или 20,36% становника. У пет приградских насеља (Каракај, Улице, Економија, Дивич, Кула Град) има 7.100 или 13,04% становника. Преосталих 36.225 или 66,6% становника насељава рурално подручје - највећи број житеља имају мјесне заједнице Брањево, Козлук, Локањ, Пилица и Крижевићи док се рурална подручја у јужном дијелу града (Зелиње, Дрињача и др.) све више празне због слабије развијености.

4. ПРИВРЕДА ГРАДА ЗВОРНИК

4.1 Број привредних субјеката

Град Зворник настоји да оживи индустријску производњу и поврати статус који је имао у другој половини XX вијека када је важио за трећи индустријски центар у БиХ. У погонима за прераду дрвета, израду грађевинског материјала, експлоатацију минералне воде, производњу глинице и гуме те постројењима металне, текстилне и прехранбене индустрије сконцентрисаним у индустријској зони Каракај је некада радило између 13.000 и 15.000 радника из Зворника и сусједних општина.

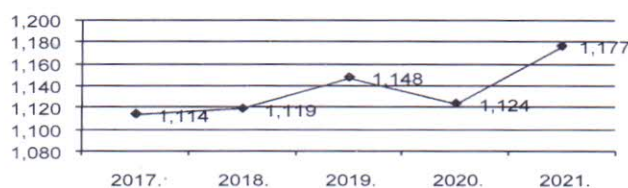
Број привредних субјеката регистрованих у Зворнику константно расте. Међутим, тај раст је нешто спорији од раста на нивоу Републике Српске због чега је удио зворничких предузећа у укупном броју предузећа у Републици Српској незнатно опадао све до 2021. године када је забиљежен блажи раст (0,03%). Ово указује на потребу да се и у наредном периоду настави са програмима финансијске и нефинансијске подршке привреди. Ти програми су до сада првенствено били усмјерени на предузећа која већ послују на подручју града Зворник, али је током 2022. године већи износ средстава одобрен за оне који су покренули нови бизнис. На овај начин се подстицао не само раст и развој постојећих предузећа већ и отварање нових. Све то је допринело и новом запошљавању.

Табела 1. Укупан број пословних субјеката на подручју Зворника и Републике Српске

Година	2017.			2018.			2019.			2020.			2021.		
	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)	Зворник	РС	Удио (%)
Број пословних субјеката	1.114	31.286	3,56	1.119	32.376	3,45	1.148	33.447	3,43	1.124	34.467	3,26	1.177	35.778	3,29

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, АПИФ, Републички завод за статистику РС

Број предузећа која послују на подручју Зворника у 2021. години је већи за 53 у односу на претходну годину. Ово указује на чињеницу да локална привреда превазилази тешкоће са којима се суочавала у вријеме епидемије вируса корона. Остали фактори који се негативно одражавају на привреду на глобалном нивоу попут ратних дејстава у различитим дијеловима свијета могу бити прилика за експанзивнији привредни развој нашег подручја, јер већина компанија које послују у ратом захваћеним подручјима сели капитал на сигурније локације.

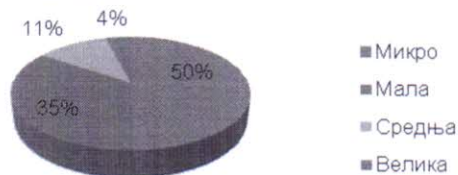
Слика 1. Број регистрованих привредних субјеката у Зворнику по годинама

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, АПИФ

Повећање које је евидентно претежно је последица раста броја регистрованих предузетничких радњи иако је примјетан и блажи раст броја привредних друштава. Укупан број предузетника на крају 2021. године износио је 829, а број привредних друштава 348. У 2022. години су биле евидентиране 883 предузетничке радње што указује на тенденцију даљег раста броја привредних субјеката који послују на подручју Зворника. Број привредних друштава која послују на подручју Зворника се преузима из АПИФ-а. Пошто предаја завршних рачуна није била завршена у вријеме израде Акционог плана, овај податак тренутно није доступан. Због тога се даље настављају користити подаци за 2021. годину.

Међу привредним друштвима је било знатно више оних која су организована као друштва са ограниченом одговорношћу (288) од оних која су организована као акционарска друштва (15).

Ако се посматрају према величини, преовладавала су микро привредна друштва којих је било 173 или 49,71%. Слиједи мала привредна друштва којих је било 121 или 34,77% и средња којих је било 40 или 11,49%. На крају, постоји 14 великих привредних друштава која чине 4,02% укупних привредних друштава на подручју града Зворник.

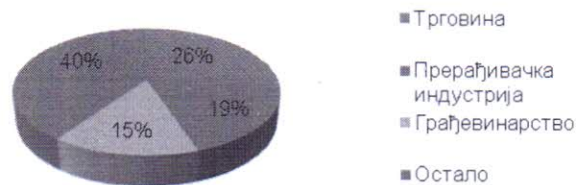

Слика 2. Број привредних друштава према величини

Извор: АПИФ

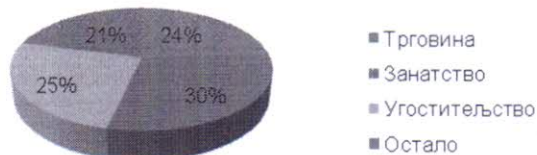
Ако се узму у обзир подаци за претходне године, може се рећи да је остварен највећи раст броја предузећа која се сврставају у микро привредна друштва.

Највећи број привредних друштава је пословао у области трговине (90), прерађивачке индустрије (66) и грађевинарства (52).

Слика 3. Број привредних друштава према дјелатностима
Извор: АПИФ

Међу предузетницима је било навише занатских (275), трговинских (223) и угоститељских (137) радњи, те предузетника који пружају услуге превоза (98).

Слика 4. Број предузетника према дјелатностима
Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности

Ако се посматрају привредна друштва и предузетничке радње заједно, може се закључити да их највећи број послује у областима трговине (379), угоститељства (149), прерађивачке индустрије (145), саобраћаја и складиштења (143), те грађевинарства (99). Они су уједно запошљавали и највећи број радника.

Табела 2. Број привредних субјеката према подручју дјелатности у Зворнику у 2021. години

Класификацијска ознака дјелатности ⁴	А	Б	Ц	Д	Е	Ф	Г	Х	И	Ј	К	Л	М	Н	О	П	Q	Р	С	Т	У
Број привредних субјеката	12	7	145	8	5	99	379	143	149	11	5	6	48	11	1	30	23	5	93	0	0

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, АПИФ

Важно је још истаћи да је према евиденцији АПИФ-а у 2022. години 115 пољопривредних газдинстава имало активан статус. Око 90% њих су некомерцијална газдинства. Уколико би им се уз постојеће годишње програме коришћења буџетских средстава за унапређење пољопривреде и праксу организовања обука из области пољопривредне производње, пружила подршка за испуњавање услова за пререгистрацију у комерцијална газдинства, могло би доћи до повећања броја запослених и у области пољопривреде.

4.2 Спољнотрговинска размјена

Подаци о спољнотрговинској размјени показују да се на нивоу града Зворника констатно остварује значајан спољнотрговински суфицит, док је на нивоу Републике Српске стално присутан спољнотрговински дефицит.

⁴ А-Пољопривреда, шумарство и риболов; Б-Вађење руда и камена; Ц-Прерађивачка индустрија; Д-Производња и снабдијевање електричном енергијом, плинком, паром и климатизација; Е-Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације (ремедијације) животне средине; Ф-Грађевинарство; Г-Трговина на велико и мало; Поправка моторних возила и мотоцикала; Х-Саобраћај и складиштење; И-Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; Хотелијерство и угоститељство; Ј-Информације и комуникације; К-Финансијске дјелатности и дјелатности осигурања; Л-Пословање некретнинама; М-Стручне, научне и техничке дјелатности; Н-Административне и помоћне услужне дјелатности; О-Јавна управа и одбрана; Обавезно социјално осигурање; П-Образовање; Q-Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада; Р-Умјетност, забава и рекреација; С-Остале услужне дјелатности; Т-Дјелатности домаћинства као послодаваца, Дјелатности домаћинства која производе различиту робу и обављају различите услуге за сопствену употребу; У-Дјелатности екстратериторијалних органа и организација; Уредба о класификацији дјелатности Републике Српске, Службени гласник Републике Српске, број 8/14.

Табела 3. Спољнотрговинска разmjена града Зворник и Републике Српске (KM)

Година	2020.		2021.		2022.	
	Зворник	РС	Зворник	РС	Зворник	РС
Извоз	285.488.000	3.387.398.000	366.991.000	4.429.259.000	478.900.000	5.432.953.000
Увоз	135.708.000	4.472.660.000	162.306.000	5.580.523.000	287.900.000	7.178.840.000
Спољнотрговински суфицит/дефицит	149.780.000	-1.085.263.000	204.685.000	-1.151.246.000	191.000.000	-1.745.887.000
Покривеност увоза извозом	210,37%	75,7%	226,11%	79,37%	166,34%	75,7 %

Извор: Спољнотрговинска комора БиХ, Републички завод за статистику РС

Град Зворник је остварио спољнотрговински суфицит у току 2022. године у износу од 191.000.000 KM што је за 13.685.000 KM или 6,70% мање у односу на 2021. годину. Ипак, на подручју Зворника је остварен позитиван салдо спољнотрговинског биланса, за разлику од Републике Српске гдје је и даље присутан спољнотрговински дефицит.

Покривеност увоза извозом на подручју Зворника у 2022. години износила је 166,34%, а на подручју Републике Српске 75,7%.

4.3 Потенцијали за развој привреде

Град Зворник има повољан геостратешки положај, разноврсна природна богатства и богато културно-историјско наслеђе. Постоји традиција индустријске производње која је извозно оријентисана. У протеклом периоду рађено је на стварању повољног пословног окружења како би се привукле нове инвестиције – формиране су Пословна зона „Јадар“ и инвестициона локација „Инжењеринг“ као инфраструктурно опремљене „brownfield“ локације, а у плану је и оснивање нових пословних зона како би се повећала понуда локација потенцијалним инвеститорима. Градска управа Зворник и ЈУ Завод за запошљавање РС дефинисали су сет финансијских и нефинансијских мјера подршке развоју привреде које доприносе повећању привредне активности, а тиме и смањењу стопе незапослености.

Табела 4. SWOT анализа

СНАГЕ	СЛАБОСТИ
<ul style="list-style-type: none"> • Повољан гео-стратешки положај (раскрсница магистралних и регионалних путева, међународна жељезничка пруга, четири прелаза преко границе између БиХ и Србије) • Административни, здравствени и економски центар регије Бирач • Добри услови за развој воћарства, сточарства, повртларства • Налазишта руда (кварц, кречњак, шљунак, пијесак) • Изворишта минералних вода (Витинички Кисељак, Козлук) • Хидро-потенцијал (Дрина, Дрињача, Хоча, Сапна, Каменичка ријека, Локањска ријека) • Културно-историјско наслеђе (стећци, рудник Дардагани, Ђурђев град и др.) • Традиција индустријске и извозно оријентисане производње (прерађивачка, текстилна, прехранбена индустрија) • Уведен стандард повољног пословног окружења (БФЦ) • Повољни услови за развој предузетништва (суфинансирање запошљавања и самозапошљавања умањење комуналних накнада, регистрација за један дан, итд.) • Повољне инвестиционе могућности (суфинансирање запошљавања и самозапошљавања из градског буџета, минималан порез на имовину, ослобађање инвеститора дијела градских пореза и такси, доступност локација за инвестирање, итд.) • Постојање просторно-планске документације (урбанистички, регулациони, просторни план) 	<ul style="list-style-type: none"> • Смањење броја становника услед негативног природног прираштаја и одласка младих • Неактивност становништва • Недовољна усклађеност образовног система са потребама на тржишту рада • Незаинтересованост ученика да се образују за дефицитарна занимања • Велики број дугорочно незапослених • Велики број теже запошљивих лица • Неусклађеност захтјева привреде, уписне политике у средњим школама и понуде радне снаге • Недостатак радне снаге са потребним квалификацијама и вјештинама • Суфицитарност појединих занимања • Велики проценат учешћа неквалификованих радника у укупном броју незапослених • Недовољна увезаност производње, откупа и прераде пољопривредних производа (ланац вриједности) • Недовољно истражена и искориштена природна богатства (залихе руда, љековитост минералних вода, језеро, ријеке) • Неријешени имовинско-правни односи у вези са објектима културно-историјског наслеђа (рудник Дардагани, Ђурђев град, Андреашева вила, итд.) • Недовољно промовисана инвестициона понуда
ПРИЛИКЕ	ПРИЈЕТЊЕ
<ul style="list-style-type: none"> • Пројекти сарадње са сусједним јединицама локалне самоуправе • Прекогранична сарадња (Срб-БиХ, формирање заједничке индустријске зоне и туристичке понуде) • Регионално отварање тржишта (билатерални и мултилатерални споразуми) 	<ul style="list-style-type: none"> • Политичка нестабилност на подручју БиХ и западног Балкана • Споро усвајање закона који омогућују примјену стандарда ЕУ • Недовољно стимулативан правни и финансијски оквир у БиХ за инвеститоре (неефикасна администрација и

<ul style="list-style-type: none"> • Заинтересованост страних инвеститора и дијаспоре за улагање на подручје БиХ • Растући тренд конзумирања здраве, органски произведене хране • Константа у културно-историјском туризму и повећана атрактивност здравственог туризма и активног одмора • Пословне везе постојећих привредних субјеката са иностраним партнерима • Економски модел јавно-приватног партнерства • Доступност ЕУ и других развојних фондова 	<p>високо пореско оптерећење)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Трансфер застарјелих технологија у БиХ и технолошка застарјелост • Сива економија • Изложеност подручја поплавама, клизиштима, сушама и осталим природним опасностима
---	---

5. СТАЊЕ И ТОКОВИ НА ЛОКАЛНОМ ТРЖИШТУ РАДА

Тржиште рада се може дефинисати као тржиште на коме се успостављају односи између понуде и тражње за радном снагом па се због великог броја учесника на обе стране сматра веома конкурентним. Процјена стања на зворничком тржишту рада је урађена на основу података Републичког завода за статистику за 2021. годину и уз узимање у обзир података Пореске управе РС за 2022. годину⁵ који су једини тренутно доступни.

5.1. Запосленост

Подаци Републичког завода за статистику Републике Српске показују је у посматраном интервалу од 2017. до 2021. године дошло до краткотрајног пада броја запослених у 2020. години. Циклична незапосленост која је настала као последица епидемије вируса корона је према подацима из 2021. године већ превазиђена јер је у тој години број запослених порастао за 250 у односу на 2020. годину, али и у односу на 2019. годину, односно период прије епидемије. Ново запошљавање је настало као резултат проширивања капацитета прерађивачке индустрије као и подстицаја за запошљавање у привреди које су одобравали републички и локални органи власти.

У укупном броју запослених и даље доминирају мушкарци, али је број новозапослених жена (166) у 2021. години већи у односу на број новозапослених мушкараца (84).

Ако се узме у обзир да је радно способно 23.313 жена и 22.384 мушкараца, то значи да је у 2021. години било запослено 17,34% радно способне женске и 25,51% радно способне мушке популације.

Табела 5. Број запослених према полу на подручју града Зворник и Републике Српске

Године	2017.			2018.			2019.			2020.			2021.		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Жене	3.823	115.640	3,31	3.960	119.203	3,32	3.921	122.917	3,19	3.876	124.634	3,11	4.042	127.701	3,16
Мушкарци	5.337	144.968	3,68	5.519	147.106	3,75	5.707	149.449	3,82	5.626	149.593	3,76	5.710	151.329	3,77
Укупно	9.160	260.608	3,51	9.479	266.309	3,56	9.628	272.366	3,53	9.502	274.227	3,47	9.752	279.030	3,49

Извор: Републички завод за статистику РС

Када је у питању број запослених према подручју дјелатности, може се констатовати да је у Зворнику највише запослених у прерађивачкој индустрији (2.874 или 29,47%) и трговинској дјелатности (1.713 или 17,57%). Слиједи образовање са 854 или 8,76%, грађевинарство са 842 или 8,63%, дјелатности здравствене заштите и социјалног рада 732 или 7,51% и саобраћај и складиштење са 501 или 5,13% запослених. Најмањи број запослених је евидентиран у области пољопривреде (39 или 0,40%), административним дјелатностима (24 или 0,25%), вађење руда и камена (2 или 0,02%) и пословање некретнинама (11 или 0,11%).

⁵ Према подацима Пореске управе РС, у 2022. години је у Зворнику било запослено 9.598 лица.

Табела 6. Број запослених у Зворнику и Републици Српској према подручју дјелатности, 2021. година

Класификацијска ознака дјелатности	А	Б	Ц	Д	Е	Ф	Г	Х	И	Ј	К	Л	М	Н	О	П	Q	Р	С	Т	У
Број запослених на подручју града Зворника	39	2	2.874	140	174	842	1.713	501	476	106	104	11	99	24	801	854	732	111	149	0	0
Број запослених на подручју Републике Српске	8.704	4.689	58.816	8.310	5.210	13.973	48.818	12.486	13.125	7.139	5.855	564	8.090	3.445	26.250	23.343	20.264	4.469	5.480	0	0
Удио (%)	0,45	0,04	4,89	1,68	3,34	6,03	3,51	4,01	3,63	1,48	1,78	1,95	1,22	0,70	3,05	3,66	3,61	2,48	2,72	0	0

Извор: Републички завод за статистику РС

Највеће учешће броја запослених на подручју Зворника у броју запослених на подручју Републике Српске је у области грађевинарства (6,03%), а затим у прерађивачкој индустрији (4,89%) и дјелатностима саобраћаја и складиштења (4,01%), образовања (3,66%), здравствене заштите и социјалног рада (3,61%) и трговине (3,60%). Ово је још један од доказа који указује на то да су наведени сектори на подручју Зворника најразвијенији.

5.2. Незапосленост

Упоредо са растом броја запослених, смањује се број незапослених. Тако је у периоду од 2016. године до 2019. године број незапослених смањен за 835 или 17,76%. Међутим, због негативних ефеката епидемије вируса корона на привреду и забране или ограничења рада привредних субјеката, 2020. године је дошло до повећања броја незапослених и то за 484 или 12,52% у односу на 2019. годину. Један број лица је био привремено пријављен на евиденцију ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске јер је због тзв. закључавања дошло до привременог затварања предузећа и до отпуштања радника. Са опоравком привреде број незапослених се поново смањено тако да је на крају 2021. године износио 3.844. Подаци ЈУ Завод за запошљавање, Биро Зворник показују да је тренд пада броја незапослених настављен и у 2022. години - на крају године су на њиховој евиденцији била 3.643 незапослена лица.

Табела 7. Број регистрованих незапослених лица према полу у Зворнику и Републици Српској

Године	2017.			2018.			2019.			2020.			2021.		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Жене	2.219	57.077	3,89	2.065	49.149	4,20	2.101	45.732	4,59	2.249	39.906	5,64	2.116	37.148	5,70
Мушкарци	2.228	57.287	3,89	1.827	46.856	3,90	1.764	41.305	4,27	2.100	43.258	4,85	1.728	32.839	5,26
Укупно	4.447	114.364	3,89	3.892	96.005	4,05	3.865	87.037	4,44	4.349	83.164	5,23	3.844	69.987	5,49

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник

Учешће броја незапослених са подручја града Зворника у броју незапослених у Републици Српској расте. Подаци показују да се број радно способног становништва смањује и на територији Републике Српске и Зворника, али је број незапослених на подручју Зворника опадао у мањем проценту од процента на нивоу Републике Српске. Ово може бити последица више фактора, почев од тога да је број радно способних становника опадао спорије од просјека Републике Српске због тога што се у Зворник досељавао одређен број радно способних становника из сусједних општина или је одлазак незапосленог радно способног становништва у друге градове или иностранство био мањи него у Републици Српској. У прилог овим претпоставкама иду и подаци о запослености који су презентовани у претходном поглављу, а који говоре да се на годишњем нивоу број запослених повећавао у већем проценту на подручју Зворника него на нивоу Републике Српске.

Међу незапосленим особама највише је оних у старосној доби између 35 и 39 година, те у интервалу од 30-34 године старости. Број радно способних незапослених лица у старосној доби изнад 39 година старости по осталим групама је приближно исти (око 430). Број незапослених до 30 година старости је мањи (око 250) јер је то период када се велики број младих људи налази на универзитетском школовању тако да нису активни тражиоци посла.

Табела 8. Број незапослених особа према старосној структури

Укупно	Старосна структура										
	15-19	20-23	24-26	27-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	Преко 60
	108	264	259	249	447	459	414	430	430	432	352

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник, 2021. година

У структури незапослених на подручју града Зворник највећи удио имају неквалификовани радници, а потом квалификовани радници и радници са средњом стручном спремом. Најмање је висококвалификованих лица и магистара. На евиденцији ЈУ Завод за запошљавање није евидентирано ни једно лице са звањем Доктор наука.

Табела 9. Број незапослених према степену стручног образовања

Године	Стручна спрема							
	НК	КВ	ССС	ВКВ	ВШС	ВСС	Магистратура/ Мастер	Докторат
2018.	1.512	1.236	1.192	15	59	384	31	0
2019.	1.043	1.154	1.173	12	52	402	29	0
2020.	1.322	1.245	1.242	13	46	416	30	0
2021.	1.075	1.179	1.132	12	45	369	32	0

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник, 2021. година

Према подацима ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, жене имају веће учешће међу незапосленим лицима са средњом и високом стручном спремом и магистратуром. Међу нискоквалификованим незапосленим лицима доминира мушка радна снага.

Табела 10. Број незапослених према полу и стручној спреми на подручју града Зворник

Година		Стручна спрема							
		НК	КВ	ССС	ВКВ	ВШС	ВСС	Магистратура/Мастер	Докторат
2021.	М	626	612	357	9	11	103	10	0
	Ж	449	567	775	3	34	266	22	0
	У	1.075	1.179	1.132	12	45	369	32	0

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник, 2021. година

Наредна табела показује број незапослених према занимању из чега се може видјети да је после неквалификованих радника највише незапослених трговаца, економских техничара и матураната гимназије. Идентичан поредак био је присутан и у претходним годинама.

Табела 11. Број незапослених према занимању

Р.б.	Занимање	Број незапослених
1.	НКВ	1.075
2.	Продавач	239
3.	Економски техничар	235
4.	Матурант гимназије	99
5.	Електротехничар – енергетичар	82
6.	Машински техничар	79
7.	Возач теретних возила	76
8.	Аутомеханичар	74
9.	Техничар за друмски саобраћај	74
10.	Дипломирани економиста	66
11.	Медицински техничар	64
12.	Бравар	52
13.	Дипломирани правник	50

Извор: ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске, Филијала Зворник

Подаци добијени од ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске показују да је у укупној структури пријављених на евиденцији ове установе највише лица којима је престао уговор на одређено вријеме, лица која су проглашена технолошким вишком, лица која су споразумно прекинула радни однос или самовољно напустила радно мјесто. Као најчешћи разлози за брисање са евиденције наводе се запослење, нередовно јављање, обављање приватне дјелатности, стицање услова за пензију, стицање вишег степена стручне спреме, трајна неспособност и пресељење.

5.3. Категорије теже запошљивих лица

У један од проблема који је присутан на тржишту рада убраја се и проблем запошљавања теже запошљивих лица, односно оних лица која због свог здравственог стања, недовољног или неодговарајућег образовања, недостатка радног искуства, социо-демографских карактеристика,

неусклађености понуде и тражње на тржишту рада или због других објективних околности теже налазе посао. Посебно су угрожена лица која се истовремено суочавају са више наведених проблема.

Статус теже запошљивих лица имају млади до 30 година живота, незапослени старији од 50 година, лица без квалификација и нискоквалификовани, особе са инвалидитетом, Роми, радно способни корисници новчане социјалне помоћи, дугорочно незапослени млади у хранитељским породицама и жртве породичног насиља. Одређеним програмима и мјерама активне политике запошљавања треба подстицати запошљавање ових лица и креирање амбијента у коме ће се они осјећати равноправније на тржишту рада.

То је случај и са осталим теже запошљивим лицима из посебно осјетљивих категорија као што су жене, а нарочито жене у руралним срединама, лица старија од 50 година, самохрани родитељи, породице са оба незапослена супружника, родитељи дјецe са сметњама у развоју. Потребно је поспијешити њихову интеграцију на тржишту рада како би били у могућности да самостално стекну приходе и узму учешће у друштвеном животу заједнице.

Према евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске-Филијала Зворник на подручју града Зворник евидентирано је 1.075 неквалификованих незапослених лица од чега је 626 мушкараца и 449 жена. Број инвалидних лица по свим основама инвалидности износи 3 у 2021. години, од чега су 2 мушке и 1 женска особа. Евиденција о осталим категоријама теже запошљивих се не води на евиденцији код Завода за запошљавање РС.

5.4. Просјечна плата

Просјечна бруто и нето плата запослених на подручју Зворника је била незнатно испод или на нивоу просјека Републике Српске.

Табела 12. Просјечна бруто и нето плата на подручју града Зворник и Републике Српске

Године	2018.			2019.			2020.			2021.			2022.		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио%	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Просјечна бруто плата	1.338	1.358	98,53	1.394	1.407	99,07	1.488	1.485	100,2	1.551	1.546	100,3	1.756	1.730	101,50
Просјечна нето плата	847	857	98,83	898	906	99,11	956	956	100	1.002	1.004	99,80	1.155	1.144	100,96

Извор: Републички завод за статистику РС, Пореска управа Републике Српске

Према подацима добијеним од Пореске управе Републике Српске, просјечна нето плата на подручју Зворника у 2022. години износила је 1.155 КМ, док је просјечна бруто плата била 1.756 КМ. У истој години просјечна нето плата у Републици Српској износила је 1.144 КМ, а просјечна бруто плата 1.730 КМ. Ово је прва година у посматраном интервалу у којој су и просјечна нето и бруто плата на подручју Зворника веће од просјечне бруто и нето плате на подручју Републике Српске.

Може се рећи да је раст плата резултат привредног развоја и успијешног пословања предузећа на подручју града Зворник, а нарочито већих компанија које су кроз проширивање свог пословања оствариле значајну добит што се одразило и на плате њихових радника. Други разлог је чињеница да послодавци покушавају привући и запослити што квалификованију радну снагу што изискује повећање плата. Такође, предузећа која послују у одређеним гранама привреде, попут грађевинарства, су суочена са одливом радне снаге због чега настоје да кроз повећање плата задрже постојеће или ангажују нове раднике. Коначно, растућа инфлација која се из развијених земаља прелива и код нас условила је послодавце да у више наврата у протеклом периоду повећавају плате радницима што се одразило и на висину просјечне плате.

5.4. Анализа потреба привреде за радном снагом

Одсјек за управљање развојем и међународну сарадњу је током јуна и јула 2022. године спровео редовну годишњу анкету привредних субјеката који послују на подручју Зворника. У анкетним упитницима привредници имају прилику да оцјене све сегменте пословног амбијента на подручју Зворника и да дају приједлоге за његово унапређење. Једна од тема о којој се привредници изјашњавају је и питање доступности радне снаге на локалном тржишту рада.

Последња анкета упућена је на е-mail адресе око 100 привредних субјеката, а повратна информација је стигла од њих 53. Будући да је то 15,23% од укупног броја привредних друштава која послују на подручју Зворника, анкета се према захтјевима БФЦ стандарда сматра репрезентативном. Наведени привредни субјекти запошљавају 2.593 радника, а како су навели у анкети имају амбиције за даље ширење пословања и ново запошљавање.

У својим одговорима привредници су истакли да у наредном периоду имају потребу да запосле раднике следећих образовних профила: НК радници, КВ радници машинске струке, обућар, кројач, возач моторних возила, бравар-монтер, молер-фасадер, тесар, армирач, зидар, заваривач, металостругар, столар, кувар, конобар, трговац, руковалац грађевинских машина, обућарски техничар, пољопривредни техничар, санитарни техничар, лимар, стаклар, столар, ауто-механичар и ауто-вулканизер. Од радника са ВСС у наредном периоду привредницима ће бити потребни инжењери технологије, пољопривредни инжењери, грађевински инжењери, дипломирани економисти, графички дизајнери и архитекте. Ово ученицима који завршавају основну или средњу школу може да послужи као смјерница приликом избора занимања.

Привредници су као недоступна занимања наводили браваре, лимаре, браваре-монтере, молере-фасадере, куваре, собарице, конобаре, асфалтере, машинске и грађевинске инжењере.

Поредећи ове резултате са резултатима анкете из претходних година може се видјети да се привредници континуирано сусрећу са проблемом проналаска радника одређених образовних профила.

Ученици се за нека од ових занимања могу школовати и у некој од двије средње школе које постоје у Зворнику, али су присутна и занимања која се не могу стећи у тим образовним институцијама. То значи да је потребно ефективније планирати уписну политику у школама и при том остваривати сарадњу са привредом. У анкети се свега 16,98% анкетираних привредника изјаснило да је имало прилику да учествује у креирању уписних политика у средњим стручним школама, а спремност да судјелује у томе исказало је 37,74% њих.

Важно питање и за школе и за привреду је пријем ученика на практичну наставу. Школе у континуитету траже предузећа која су вољна да остваре сарадњу по овом питању. У претходној школској години седам анкетираних привредних субјеката је имало ученике на практичној настави и то за занимања варилац, електричар-электроинсталатер, бравар-заваривач, кувар, конобар, ауто-механичар, ауто-електричар, руковалац грађевинским машинама. Чак 26 или 46,06% анкетираних привредних субјеката исказало је спремност да прими ученике на практичну наставу, тако да је у наредном периоду потребно успоставити јачу сарадњу између привреде и образовних институција.

Такође, на евиденцији ЈУ Завод за запошљавање Републике Српске за подручје Филијале Зворник⁶ се налазе лица са траженим, а недостајућим занимањима. Међутим, ради се о веома малом броју заваривача, сервисера расхладних уређаја, обућарских техничара, КВ аутолакирера, молера, столара, грађевинских техничара, руковалаца технолошке опреме и руковалаца апарата те нешто већем броју куvara и конобара, аутолимара, бравара, металостругара, продавца и возача за које се претпоставља да су се одлучили за одлазак у иностранство.

Анкетирање привредних субјеката је потребно наставити и у наредном периоду јер је то један од начина да се успостави комуникација са свим привредницима и да се добију повратне информације везане за потребе привреде за радном снагом. Осим тога важно је и да се успостави ефикасно функционисање Привредног савјета и Савјета за образовање и запошљавање града Зворник.

6. ОБРАЗОВАЊЕ

Образовни процес на подручју града Зворник одвија се у двије предшколске установе (једна приватна и једна јавна која тренутно има два објекта), шест централних основних школа, двије средње и једној високошколској установи. У Зворнику постоји и једна установа за образовање одраслих.

⁶ Филијала Зворник ЈУ Завод за запошљавање РС обухвата град Зворник и општине Осмаци, Милићи, Власеница, Сребреница, Братунац, Шековићи.

6.1. Основно образовање

На подручју града Зворник постоји шест централних основних школа које имају укупно 18 подручних одјељења. Све централне школе и пет подручних одјељења су деветогодишње, а остале су петогодишње.

Број ученика из године у годину постепено опада. Најмање осцилације су примјетне у градској и једној приградској централној школи. Оне су нешто осјетније у преостале четири централне школе чија уписна подручја покривају рурални дио територије града Зворник. Разлог за овакво стање су све чешће миграције становништва из руралних подручја како у градско подручје тако и ван државе.

Смањење броја ученика у основним школама примјетно је не само у Зворнику већ и на нивоу цијеле Републике Српске. Удио ученика у основним школама на подручју Зворника у укупном броју ученика у Републици Српској се у школској 2020/2021. години смањио за 0,11% у односу на претходну школску годину иако је до тада биљежио раст.

Табела 13. Број ученика у основним школама на подручју града Зворник и Републике Српске

Године	2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021			2021/2022		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Број ученика	4.077	91.370	4,46	4.034	90.003	4,48	3.955	88.331	4,48	3.789	86.774	4,37	3.659	85.533	4,28

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, Републички завод за статистику РС

Према подацима Одјељења за привреду и друштвене дјелатности у школској 2022/2023 години број ученика у свим основним школама на подручју Зворника је износио 3.504, што је за 155 ученика мање него у претходној школској години.

6.2. Средње образовање

Средњошколско образовање на подручју Зворника одвија се у двије образовне установе, ЈУ Средњошколски центар „Петар Кочић“ Зворник и ЈУ Технички школски центар Зворник. Наставу у ове двије средње школе похађају и ученици из Зворника, али и сусједних општина Републике Српске, Федерације БиХ и Републике Србије.

Број ученика који похађају средње школе на подручју Зворника се повећао за 33 ученика у школској 2021/2022 години у односу на 2017/2018 годину.

Табела 14. Број ученика у средњим школама на подручју Зворника и Републике Српске

Године	2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021			2021/2022		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Број ученика	1.487	39.831	3,73	1.489	38.499	3,87	1.483	37.206	3,99	1.469	36.405	4,04	1.520	35.615	4,26

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности, Републички завод за статистику РС

У школској 2022./2023. години број ученика у средњим школама износио је укупно 1.617, од чега је СШЦ „Петар Кочић“ похађало 888 ученика, а ЈУ ТШЦ Зворник 729 ученика. Ови подаци показују да је број ученика који похађају средње школе на подручју Зворника наставио да се повећава. Средњошколско образовање се може стећи у једној од струка наведених у табели испод.

Табела 15. Струке у средњим школама на подручју Зворника

Образовна установа	Струка
ЈУ СШЦ „Петар Кочић“ Зворник	<ul style="list-style-type: none"> • Гимназија • Економија, право и трговина • Здравство • Угоститељство и туризам
ЈУ Технички школски центар Зворник	<ul style="list-style-type: none"> • Машинство и обрада метала • Саобраћај • Електротехника • Хемија, неметали и графичарство • Грађевинарство

Извор: Одјељење за привреду и друштвене дјелатности

ЈУ ТШЦ Зворник је у школској 2022./2023. години уписала прво одјељење Грађевинских техничара, занимања које је уведено на захтјев привредника. Пошто увођење нових струка захтијева укидање неке од постојећих, ово доводи до настанка више проблема. Прије свега потребно је вријеме да се обезбиједи нови професорски кадар који би изводио наставу, а постојећи радници би остали без својих радних мјеста. Стога школе често настоје да модификују постојеће струке и да увођењем нових образовних профила у оквиру тих струка покушају одговорити на потребе привреде и тржишта. Други разлог који отежава увођење нових струка лежи и у чињеници да ученици завршних разреда не показују интерес да се школују за дефицитарна занимања због неатрактивних услова рада и ниских зарада у тим областима.

Ово захтијева континуирано унапређење система професионалне оријентације и савјетовања о планирању каријере и информисање ученика основних и средњих школа о потребама привреде, као и промоцију нових образовних профила и предузетничко учење. Такође, стипендирањем дефицитарних занимања би се мотивисали ученици да се образују за та занимања, као што је већ примјењено за Грађевинске техничаре и Конобаре. Стварање бољих радних услова у предузећима и повећање зарада су, такође, фактори којим би се ученици мотивисали за упис на дефицитарна занимања.

6.3. Високо образовање

На подручју града Зворник постоји једна високошколска установа - Технолошки факултет Универзитета у Источном Сарајеву. Студенти на Технолошком факултету имају могућност да се упишу на неколико студијских модула на сва три циклуса студија.

Табела 16. Студијски модули на свим циклусима студија на Технолошком факултету

Циклус студија	Студијски модули
Први циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Хемијско процесно инжењерство и технологија • Прехрамбена технологија • Инжењерство заштите животне средине • Заштита на раду и заштита од пожара
Други циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Хемијско процесно инжењерство и технологија • Прехрамбена технологија • Инжењерство заштите животне средине • Заштита на раду и заштита од пожара
Трећи циклус	<ul style="list-style-type: none"> • Хемијско инжењерство и технологија • Управљање прехранбеним ланцем

Извор: Технолошки факултет Зворник

Технолошки факултет је академске 2017/2018. године похађало 337, академске 2018/2019 године 307, академске 2019/2020 године 300, а академске 2020/2021 године 258 студената. У академској 2021/2022 години број студената је износио 297 на сва три циклуса студија, а у 2022/2023 години 254. На основу тога се може закључити да је број редовних студената мањи у односу на претходну академску годину. Када је ријеч о броју студената на мастер студијама - 2017/2018 године било је уписано 37, 2018/2019 године 26, 2019/2020 године 23, 2020/2021 године 32 студента, а 2021/2022 године 65 студената. Број доктораната је сваке године на приближно истом нивоу - 2017/2018 године их је било 9, 2018/2019 године 9, 2019/2020 године 11, а академске 2020/2021 године 10. У академској 2021/2022 години број студената на докторским студијама је значајно опао тако да сада износи 3. У последњој академској години број студената који су похађали други и трећи циклус студија износио је 56.

Табела 17. Број уписаних студената према мјесту пребивалишта и сједишту високошколске установе

Године	2016/2017			2017/2018			2018/2019			2019/2020			2020/2021		
	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %	Зворник	РС	Удио %
Број уписаних студената према мјесту пребивалишта	708	34.792	2,03	618	31.850	1,94	550	29.006	1,90	531	26.980	1,97	531	25.735	2,06
Број уписаних студената према сједишту високошколске установе	347	34.792	0,99	337	31.850	1,06	307	29.006	1,06	300	26.980	1,11	258	25.735	1,00

Извор: ЈУ Завод за статистику Републике Српске

Претходна табела показује да је број уписаних студената према мјесту пребивалишта и према сједишту високошколске установе у паду и у Зворнику и у Републици Српској. Види се да је учешће броја студената са пребивалиштем у Зворнику у укупном броју студената Републике Српске опадало до академске 2019/2020 године, а након тога је забиљежен раст. Удио

